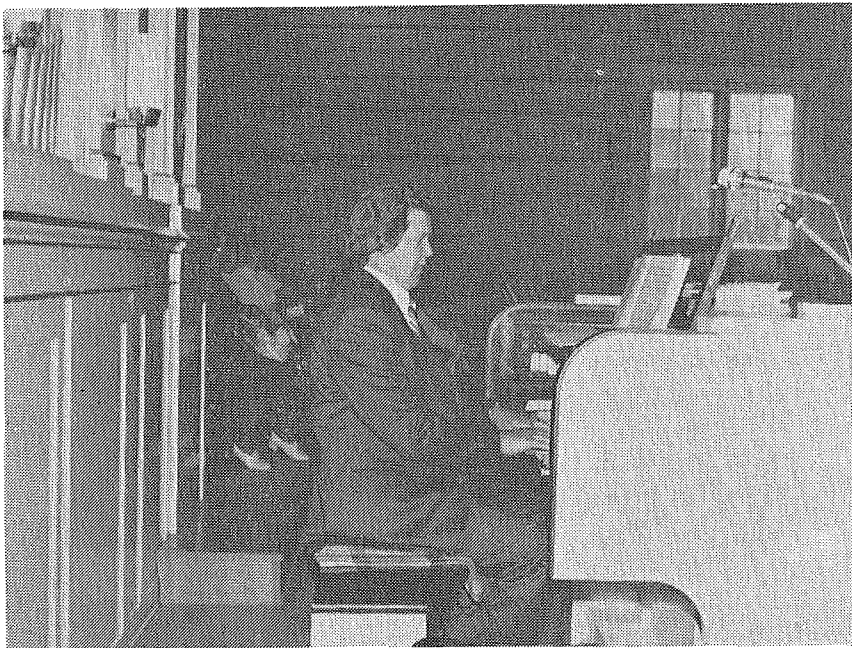

SEUTU

The map illustrates the Sakkola region, a coastal area in Finland. The Sakkola river is the central feature, flowing from the north towards the south. To the west, the Vuoksela and Kattila areas are shown, along with the Viiksanlahti lake. To the east, the Rökkylä and Petäjäjärvi lakes are prominent. The Rautu area is located to the south of the Sakkola river. The map also shows the surrounding regions of Raasepori and Hangö. A scale bar at the bottom indicates distances in kilometers.

Kiviniemen markkinat. Eino Naskali, Jenny Jussila o.s. Lamppu.
Hilja Myllynen o.s. Huuska.

Juha Kuparinen urkurina Sakkola-juhlassa Vesilahden kirkossa.

Siirtolaisen tie

Tästä kulkee siirtolaisen tie.
Monen mutkan kautta kotiin vie.
Yhä kuljen tietä evakon.
Mukanani mulla kaipuu on.

Alkoi kulku mailta Karjalan.
Jäivät tutut polut pihamaan.
Taival pitkä taakse jäänyt on,
vuosikymmenien peittohon.

Hikihelmet ei voi irroittaa
vuosikymmenien ikävää.
Siitä lauluihin soinnut sain,
siirtolaisen tietä kulkeissain.

Vaihtuvat on elon maisemat.
Ylämaita notkot seuraavat.
— Vaikka mitä tielle tulkohon,
mieli aina karjalainen on.

ELSA TUOKKO

Metsäpirtille

Tuo Metsäpirtin pitäjä
ain säilyy muistoissain,
vaik vieras sen on vienyt on,
mä kerron siitä vain.
Sen kuvat kulkee vieläkin
lävitse lapsuuden,
kun kosken kuohut pauhuillaan
mun lauloi unehen.

Näin lapsuusvuodet vierivätt...
Hääkellot sitten soi...
Hän meni kanssa Karjalan,
sen syli levon toi.
Ei rakkautta suurempaa
kuin uhrata henkensä
maan vapauden puolesta,
puolesta perheensä.

En haudassa Sua muistele,
vaan katse ylös vie.
Me siellä jälleen kohtaamme
kun päättyy elontie...
— Ain Metsäpirtin pitäjä
muistoissa kangastaa.
Sun polkujasi kuljemme.
Oot uniemme maa!

ANNA LAMPPU

Niin lainehtiva Laatokka...
Satamaan Saaroisten
vei kalastajain kaipaus
riehuissa myrskyjen.
Tuloa pellot tuottivat,
viljavat liettehet.
— On siellä silloin kesä ain
kun menee miettehet.

Siellä kiertokoulua käydessä
aloitin aakkoset.
Ja kivitauluun kirjaimet
taiteilin "tappiset".
Mun korvissani kauniisti
siel karjan kellot soi.
Paimenet pelasi palloa
ja uida pulikoi.

Näkymä Riiskasta.

Kiittäkää joka tilassa

Näin pyhä kirja kehoittaa meitä.
Mutta ihminen tahtoo aina unoh-
taa kiitoksen, etenkin elämän kär-
simyksissä.

Ja jos onni meitä kohtaa, niin
emme muista silloinkaan. Vapahta-
ja sanoi yhdelle sairaalle, joka pa-
lasi kiittämään: — Eikö ollut mui-
ta, kuin tämä muukalainen? Eikö
ne yhdeksän puhdistuneet? Missä
ne yhdeksän ovat?

Tuo sana: Kiittäkää joka tilassa
on tuttu. Olen kuullut sen monesti
ja useissa tilaisuuksissa. Silloin ai-
na tulee mieleeni muisto Koti-Kar-
jalasta: Oli kova pakkasen tammi-
kuussa vuonna 1944. Olin siinä ti-
lassa, ettei minulla ollut monta
viikkoa synnytykseen. Lisäksi ema-
kollamme oli 14 porsasta, joille
naapurin vanhaisäntä oli tilannut
paikan rautatievaunuun ja määrä-
päivänä hän kuljetti minut ja por-
saani hyvällä hevosellaan siihen
kauppaan joka oli luvannut porsaat
välittää. Menin kasarmien kulmassa
olevaan kauppaan sisälle ja sanoin:
— Nyt porsaat on tuotu. Minulle
vastattiin: — Ei oteta tällä viikolla,
sillä ei ole tilattu vaunuakaan! Me-
nin pihalle ja ilmoitin naapurille-
ni, että porsaita ei oteta vastaan.
Naapurini vastasi: — Mennään yh-
dessä sisälle! Menimme. Hän kysyi:
— Kuka vastaa asioista tässä kau-
passa?

Meidät ohjattiin takahuoneeseen,
konttorin tapaiseen. Naapurini pu-
hui: — Katsokaa ensin tätä emän-
tää, tällaisessa tilassa tekö narraat-
te ihmisiä ja vielä minut, vanhan
miehen, joka yrittää auttaa naapu-
reitaan... Omat poikani puoles-
tanne, joten omatkin työmme jää-
vät paljolti tekemättä.

Ketale! Valehtelit meidät porsaat
mukana tänne pakkaseen! Etkö
osaa hoitaa asioita niinkuin pitäisi?
Tuli syvä hiljaisuus. Sitten vas-

tattiin: — Ei saatu vaunua. — Mik-
si ette ilmoittanut?

Siinä tapailtiin sanoja... Lopulta
kuului pöydän takaa: — Maksan
teille palkan, viekää porsaat takai-
sin ja tuokaa ensi viikolla. — Palk-
kani on se ja se, mutta tuollaista
valehtelijaa en uso ensi viikkoon,
enkä koskaan!

Mies luki rahat kouraan ja meillä
alkoi kotimatka.

Kun tulimme ylös Kolomäestä,
pysäytti isäntä hevosensa ja lausui
sanat: — Kas kun en määrännyt
paljon suurempaa summaa...

Sitten tuli pitkä hiljaisuus... ja
isäntä jatkoi: — Pyhässä kirjassa
sanotaan 'Kiittäkää joka tilassa'.
Kuinka me voimme tässä tilassa
kiittää, sano se minulle!

Olin niin järkyttynyt, etten saa-
nut sanaa suustani... Kuultuani
silloin tuon lauseen ja monesti elä-
mäni vaiheissa, on jokainen kerta
ajatus mennyt sinne Kolomäen
päälle ja Jumalan siunaamaan naa-
puriin isäntään ja hänen hyviin toi-
hinsä. Kiittäkää joka tilassa.

LAINA HUUSKA

Syksy saapuu

Kesä on taas jäljellä päin, myös
Sakkola-juhla hyvine ohjelmineen,
joka on kesän kohokohta ja tämän
sukupolven ihmisillä mieli olla mu-
kana joka kesä uudestaan. Sillä
vuosi vuodelta joukkomme harve-
nee. Syyspimeät saapuvat. Toivom-
me kauniita ja poutaisia päiviä sa-
teisen kesän jälkeen. Sillä syksyn
marja- sekä sieniretkillä on kauniil-
la ilmalla ja tutuissa maisemissa
hauska käydä.

— — — — —
Kerrompa eräästä marjaretkestä
noin 30 vuotta taaksepäin. Oltiin
silloin Savon maalla evakkopai-
kassa. Hintikka oli talon nimi ja
talo oli aivan järven rannalla. Olim-
me kuulleet, että järven toisella
puolella on hyvää mustikkapaikkaa
ja niin päätettiinkin lähteä mar-
jaan, kaksi naisemäntää kahden
lapsen kanssa kumpikin.

Lähdettiin talon veneellä ja kave-
ri sanoi: En osaa soutaa. Näin sain
ottaa airot käsiini, sillä olinhan lap-
suutenikotona soudellut ja tehtiin
kirkkomatkoja Suvannolla. Ja niin

olimme pian mustikkarannassa.
Kyllä oli mustikoita paljon ja kuu-
man helteinen syyskesän päivä ja
ranta lähellä uidakin.

Kun astiamme täyttyivät, niin
ajattelimme jo lähteä kotiin, mutta
huomasimme, että pilviä nousi ja
pelkasimme sadetta, koska jo uk-
konenkin jyrähteli kauempaa. No-
peasti lapset, äidit ja marjat ve-
neeseen ja soutelin kiireen vilkkaa
kotirantaan päin.

Ja niin olimme keskellä järveä
kun nousikin pelätty ukkosmyrsky,
kova tuuli ja vihuri, sekä satoi ko-
vasti niskaamme.

Nyt oli tilanne vakava ja souta-
minen, ei laita-aaltoa, vaan päin-
aaltoa ettei veneemme kaatuisi.

Ja kumminkin tuuli ja aalto kul-
jetti meitä hyvään suuntaan. Vaik-
ka veneemme keikahteli aallon har-
jaa kohden, en menettänyt toivoani
vaikka näin tilanteen vakavana. —
Ja kuulin, että kaverikin itkien ru-
koili siinä tilanteessa. "Ja niinpä
rantaan vaivalla päästiin." — Ja nyt
vasta uskalsin ääneen lukea minä-

Polja-täti

Mitä vanhemmaksi tulemme sitä enemmän on muistoja. Mitä enemmän on muistoja sitä enemmän olemme menettäneet, mutta henkisesti äärettömästi rikastuneet.

Aina palaa mieleen henkilöitä, jotka jollain tavoin ovat vaikuttaneet ajatuksiini ja maailmankatsomukseeni.

Muutama vuosi vapaussodan jälkeen tulivat Falinin vanhin Venäjälle eli Neuvostoliittoon jäänyt Aleksanteri-veli ja hänen vaimonsa Palaga, Polja-täti, niinkuin sain kutsua häntä, synnytimaahansa Suomeen. He asettuivat asumaan Falinin vanhaan taloon. Aleksanteri-setä sai töitä Suvantolan sahan konttorista. Mukavasti tuntui kaikki olevan ja he olivat tyytyväisiä kun taas olivat Suomessa.

Kesälomien aikana minulla oli tapana käydä heitä usein tervehtimässä. Eikä missään ”mustamakara”-voileivät maistuneet paremmilta, kuin Polja-tädin pikkuruisesa keittiössä, jonka ikkunoista sai ihailia kaunista kesäistä puutarhaa.

Täti kertoi elämästään ja erikoisesti Ziina-tyttärestään, joka kuoli 8-vuotiaana marjamyrkytykseen. Hän oli syönyt raakoja karviaismarjoja ja siitä saanut suolistomyrkytyksen ja kuolema oli seurauksena. Polja-täti kaipasi ainoaa lastaan ja muisteli Ziinaa kanssani

kin rukoukseni ja uskon, että se rukous auttoi siinäkin tilanteessa.

Tämä vaan opiksi, ettei myrskyiselle järvelle pidä lähteä ja parasta on jos marjat löytää läheltä, eikä järven toiselta puolelta.

HELVI LAAKSONEN

ja kuvitteli millaista olisi, jos hän olisi elossa. Meillä oli molemmilla kyyneleet silmäkulmassa. Elämä ei kulje taaksepäin, vaan aina kauemmas entisyydestä. Vain muistot yhdistävät ajan kulun yhtenäiseksi elämässä.

1928 kesänä, kun olin jo täysi-ikäinen Aleksanteri-setä sairastui aivan odottamatta. Kävin melkein joka päivä lohduttamassa vanhuk-sia, kun asuinkin nyt niin lähellä omassa kodissani. Viimeisinä aikoina setä ei voinut enää edes loikoa, vaan istui sänkynsä reunalla nojaten edessä olevaan pöytään nukkuen pää käsien varassa. Hän kuihtui ihan silmissä ja ei parantunutkaan, vaan nukahti aivan hiljaa ikuisen uneen.

Polja-täti muutti sitten hyvin pian Rautuun sukulaisten seuraan. Aleksanteri-sedän hauta oli Palkealassa ja täti sanoi, että hänestä on niin hyvä olla lähellä rakkaintaan, vaikka vain hautaa.

Mutta elämä jatkui ja parin vuoden kuluttua täti tuli tervehtimään minua. Pyysin häntä jäämään vähäksi aikaa luokseen. Hän viihtyi-kin pari vuotta. Se oli herttaista. Siitä tulisi luku sinänsä.

Polja-täti oli hyvä ihminen ja avulias. Joku ystävä sairastui Raudussa ja pyysivät häntä auttamaan hoidossa. Enhän voinut estää häntä lähtemästä.

Vuodet vaihtuivat v. 1933 sain elämäntoverin ja v. 1934 muutin Lassin kanssa Petäjärvelle Ryhmän osuuskaupan myymälänhoitajan apulaiseksi.

Ikävöin ”Metsämökkii” niin paljon, että päätimme palata ja yrit-tää maanviljelystä. Niin alkoivat touhukkaat työntäytteiset vuodet.

Polja-täti ei unohtunut, vaan ajatelin pyytää häntä luoksemme, kun

lapsetkin alkoivat olla sellaisessa iässä, ettei vanha ihminen kovasti väsyisi heidän kanssa. Suunnitelimme vinttikerroksen huoneiden rakentamista ja silloin olisi Polja-täti saanut oman huoneen.

Suunnitelmiini kuului myös, että lapset olisivat oppineet venäjänkielen noin vain sivumennen. Polja-täti puhui virheetöntä venäjää. Usein luin änelle ääneen sinä aikana, kun hän asui luonani. Hän korjaili ääntämistäni, johon olin vuosien mittaan saanut suomenkielen soinnun. Samalla hän myös selitti muutokset, joita oli Neuvostovalan aikana tehty kieleen. Paljon oli hel-potuksia entiseen verrattuna.

Muistui mieleeni kaukainen kiel- len oppiminen, kun iso-äiti tankkasi päähäni sanaa ”pogrep” = kellari ja minä aina vain toistin ”pobrik”, joka ei merkitse mitään. Siinä oli-kin päivän homma ennenkuin kieli ja korva saivat oikean muodon itseensä. Vain toistamalla todella oppii.

Varmasti olisi ollut hauskaa ja onnellista aikaa, jos toiveet olisivat toteutuneet, mutta eipä käynyt niin. Sota kaiken sotki. Polja-täti oli pitkäikäinen ja hän oli jossain lepokodissa. Aikomukseni oli käydä tervehtimässä, mutta jäi etsimättä asuinpaikka, missä lepokoti oli. Leväperäisyys harmittaa nyt, mutta minkäs teet enää.

Turhaan on puhua aikomuksista, jotka ovat sellaisiksi jääneet. Hyvin turhaa, mutta ajattelin, että joku myös aikoo ja aikoo kuin minä. Ehkä tämä joku ottaa opiksi ja alkaa toimia toteuttaen aikomuksiaan, sillä olisihan Polja-täti mahtunut perheeseemme evakkotielläkin ollessa. Laimin lyöty tilaisuus ei koskaan tule takaisin. Toivon hartaasti, että hyvät aikomukset tulisivat todeksi. Harva ihminen ottaa opiksi toisen kokemuksista, mutta viisasta olisi ottaa!

KLAUDIA PEIKINEN

Muistojen hetkiä

Evakossa

Ensimmäisenä aamuna kun heräsin oli syntymäpäiväni. Täytin kak-sikymmentäyksi vuotta. Kaksi si-sartani ja veljeni olivat minua vanhemmat. Olin varannut kahvipake-tin syntymäpäiväni kunniaksi. Se oli viimeinen rauhanajan paketti, ennen korttiaikaa. Kun olin työky-kyinen ihminen niin pestasin itseni tähän kartanoon karjakon apulai-seksi. Siihen aikaan ei tunnettu lypsykoneita, vaan työ tehtiin kä-sin. Karjaa oli parikymmentä leh-mää lypsettävänä, komeita, ayshire-rotua, sarvipäitä.

Tässä kartanossa talvisodan aika minulta menikin. Veljeni haki hal-koliiteristä isännän luvalla lautoja ja teki viulun! Kävi Forssassa, toi sieltä nuottivirsikirjan ja lakkapul-lon, millä lakkasi tekemänsä viulun. Kun olin navetasta vapaa, niin il-taisin veljeni tai siskoni soittivat viululla nuotista ja lauloimme yh-dessä. Sisareni oli ammatiltaan le-ninkiompeleja ja hänelle annettiin tehtäväksi ompelutöitä, sillä hän sai ostetuksi kylästä ompeluko-neen.

Joulu meni siellä juhlallisesti. Uutiset seurattiin suurella mielen-kiinnolla. Silloin oli kovat pakka-set, mutta lämmin olli pirtti meillä asuttavana.

Koitti tuo kolmastoistapäivä maa-liskuuta, jolloin välirauhan ehdot radiossa luettiin. Kyllä se oli katke-raa kuultavaa! Jäämme nyt ikui-siksi ”evakoiksi”, askarrutti mieltä. Tehtiin kaikenlaisia suunnitelmia, miten tästä nyt jatketaan eteenpäin elämässä. — Minä olin kova teke-mään. Neuloin monta villapuseroa talonemännälle ja hänen siskolleen.

Kerran kampaamosta tultuaan talonemäntä puhui minulle, että kampaamon omistaja käski käy-

mään minua luonaan. Kun menin hänen luokseen ja tutustuimme toi-siimme. Hän oli vaaleatukkainen, herttainen ihminen ja lupasi meille hommata asunnon Loimaan kaup-palan Pelttarin taloon, jos tulisin hänelle kampaamo-oppilaaksi. Teim-me siinä kaupat ja seuraavalla vii-kolla muutimme Loimaalle yhden huoneen asuntoon asumaan.

Minä kävin kampaamossa opissa, vaikka ei tämä oikein minua kiin-nostanut, mutta jotain ammattia piti opetella. Opin kaikki pesut ja harjaukset tekemään ja siinä sivu-sa opin jo to tekemäänsä perma-nenttia. Sisareni haki ompelutyötä muotiliike Hämäläiseltä ja sai en-sin tehdä malliksi kiiltosilkkipuse-roita ristikkoryppyineen. Kun hän vei mallityönsä nähtäväksi, niin muotiliikkeen omistaja sanoi: — Kyllä teille työtä riittää meiltä.

Elämä näytti jo niin valoisalta. Siskolleni alkoi tulla niin paljon asiakkaita, että täytyi tätä varasto-työtä vähentää. Minäkin tein ko-vasti tätä ompelutyötä iltaisin, kun pestini kampaamossa oli palkaton-ta oppimista, kunnes tuli kolme-kuukautta täyteen ja oppiaika oli ohi. Lähdin Humppilaan takaisin, toiseen tämän omistajan kampaa-moon töihin ja aloin saada vähän palkkaa. Veljeni sai ja työpaikan, hän pääsi Humppilan meijeriin kir-

janpitäjäksi. Hän ei ollut sodassa, sillä oli siviili-invalidi, jonka oli ai-heuttanut lapsihalvaus jo neljävuotiaana.

Asuimme nyt yhdessä meijerin yläkerrassa. Veljeni sai työnsä etu-na palkan lisäksi maitoa, voita, kermää ja juustoa. Tämä oli meil-le hyvä etu korttiaikana.

Kävipä meillä vieraitakin. Tuli Pipri siskoineen loppiaissunnun-tai-na. Kerran kun tulin töistä kotiin, niin Pursiaisen Onni istui hellan edessä suuri koivuhalko kädessä. Sanoi vaan, että Iivari antoi luvan ottaa liiteristä halon.

Hänellä oli luomisen ilo suurta. Minä sain lastuja keittääkseni kor-viketta. Meillä meni veljeni kanssa mukavasti täällä Humppilassa. Aa-muin ja illoin tein hänen talout-taan ja päivät olin kampaamossa töissä.

Kaksi siskoani jäivät Loimaalle. Heille alkoi tulla maakunnasta asiakkaita ja talonemännät toiva- ompelupalkaksi vehnäjuuhoja ja voita. Heillä oli myös pieni kasvi-maa, annettu siirtoväen huollor-kautta. Näin jouduimme koko per-he ensikertaa eroamaan toisistam-me, vaikka kotona lähtiessä van-noimme, että emme eroa toisis-tamme.

Jatkuu

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI - PUH. 935 - 81204

Valmistamme mm:

- TERÄSHALLEJA, OVIA JA IKKUNOITA
- AUTON LAVOJA YM. KULJETUSKALUSTOJA
- KORISTETAKOTÖITÄ
- TRAKTORIN TYÖVÄLINEITÄ

Sakkolalaisia sotainvalideja vierailulla Iittalassa

Harvinaisen kaunis ja kirkas sää suosi meitä kun 18 päivänä elokuuta kävimme vierailulla Raakel ja Veikko Häsän luona Iittalan keskustassa.

Monena aikaisempänä vuonna olemme tehneet samanlaisia vierailuja eripuolille Hämettä ja nyt oli vuorossa käynti Iittalassa, joka on Kalvolan pitäjää.

Veikko ja Raakel toivottivat meidät tervetulleeksi kotiinsa ja vastaanotossa oli erittäin lämmin sakkolalainen vieraanvaraisuus, ystävällisyys ja maltillisuus parhaimmillaan ja ilmeni myös, että he kunioittivat meitä, jotka olivat vieraakseen kutsuneet.

Tervehdysten jälkeen Veikko kertoi elämänsä vaiheista ja siitä miten he joutuivat tänne Hämeeseen ja ovat täällä yli kolmekymmentä vuotta hyvin viihtyneet ja kotiutuneet paikkakunnalle.

Kun emäntä oli tarjonnut meille maukkaat kahvit, lähdimme Veikon opastamina tehdaskierrokselle ja kävimme myös Iittalan lasimuseossa, jossa saman aikaisesti oli tutustumisretkellä myös ulkomaalaisia retkikuntia.

Hiukan emännän aikataulusta myöhästyneenä palasimme heidän avaraan kotiinsa, joka on entinen pankkitalo, ja Raakel-emäntä tarjosi päivällisen, johon kuului myös hirvenlihasta paistettua lihapullaa, sillä Veikon harrastuksiin kuuluu myös hirvimetsäillä käynti ja hänen johtamallaan metsästysseuran kahdella "ajolla" on ollut viime vuonna 16 hirveä ensimmäisenä päivänä.

Lounaan jälkeen jatkettiin talon

vaiheisiin tutustumista ja on huomattava, että talon koko peruskorjaus on lähes kokonaan isännän suunnittelema ja omin käsin tehtykin. Ja jo taloon tullessaan huomaa, että taloa on yhdessä rakennettu ja hoidettu taidolla ja rakkaudella.

Iltapäivä oli jo pitkälle kulunut kun aloimme valmistella lähtöä paluumatkalle, vaikka keskustelua ja seurustelua olisi riittänyt vaikka pitemmäksikin aikaa.

Meillä oli kotimatalla yhteisenä ajatuksena, että käynti Raakel ja Veikko Häsän luona oli niitä antoisempia retkiä ja kaikki oli matkalla täysin onnistunut. Vieraanvaraisuus ei talosta puuttunut, josta minä ja me jokainen siellä käynyt lausumme: Parhain kiitos! — Tietysti meil-

le kuuluisi esitellä tarkemmin Raakel ja Veikko Häsä, mutta toivottavasti palaamme näihin aiheisiin toisella kertaa.

En voi tässä olla vielä mainitsematta siitä, että meitä Sakkolan sotainvalideja vetää Martti Karonen Tampereelta. Ottakaapas yhteyttä! Sillä helmi-maaliskuun vaihteessa pidämme vuosikokouksen terveyskylpylässä Ikaalisissa ja ne ovat hauskoja tilaisuuksia! — Meillä on juhlavuosi tulossa, sanoo Martti, niinkuin Tampereella Sakkola-juhlassa näimme, ei sakkolalaiset ole jättäneet sotainvalidejaan ja sota-veteraanejaan yksin.

Sakkolalaisille terveisiä ja hyvää syksyä toivottaen.

LL

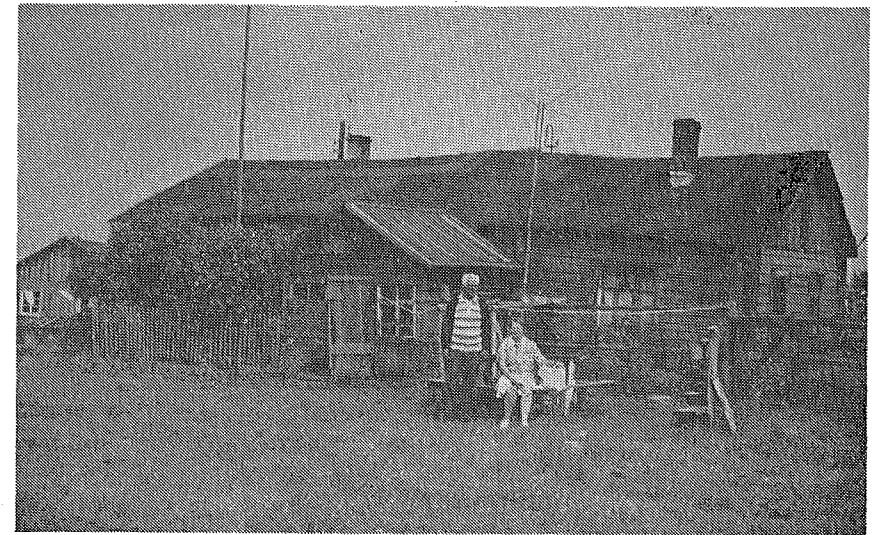
Vierailun aikana ojennettiin sotainvalidikerhon lahjana isäntävälle Martti Salmelan puukaiverrustyö jolle sopinee nimeksi vaikka Rakastavaiset. Valokuvassa taulua esittelee Veikko Häsä ja Raakel on etualalla.

Kun käytiin Käkisalmissa

Se oli vuosi 1935, kun Riiskan kansakoulun opettaja Toivo Vähämäki oli antanut lapsille hiihtoloman ja hän sattui minua tiellä vastaan ja sanoi: — Eikö lähdetä Käkisalmen torille myymään vanhoja kanoja? Vastasin: — Mikäs siinä. — Minulla oli kaksi vasikkaa teuras-tettuna ja lisäksi yhden lampaan. Kanoja oli mukana noin 80 kpl. Matkaa lähdettiin Vähämäen 10-vuotiaalla liinakko tammalla, joka oli hyvä kulkemaan. Illan suussa lähdettiin suoraan yli Suvannon Patoniemeen ja siitä maitse Sakkolan kirkolle. Karholan Haikosella syötettiin hevosta ja jatkettiin metsätietä, jonka minä tiesin, suoraan Pyhäjärven Noitermaahan. Ennen puolta yötä pysähdettiin Pyhäjärven Taubilassa Halosen Juholla (Vilpon Jussi Riiskasta). Siitä oli vielä 27 kilometriä Käkisalmeen.

Koska sää suosi olimme Käkisalmen torilla jo aamulla toriajan alkaessa. Täällä sain vasikat myytyä viisi markkaa halvemmalla hinnalla kuin olisin saanut kotona nosttaessani ne Viipuriin menevään linja-autoon. Lammasta en saanut myytyä, kun sisäelimet jäivät kotiin. Ainuttakaan kanaa emme saaneet kaupaksi!

Iltapäivällä lähdimme takaisin kotiin Laatokan rantatien kautta. Poikkesimme sisään Tenkalahden koululle, jossa oli opettajana Albert Laamanen rouvineen. — Sattui olemaan opettajainkokous ja siellä oli toinenkin Sakkolan mies, Matti Kallonen Lapinlahdesta rouvineen. Meille pidettiin kovat kestit ja opettajainkokouksesta ei tullut mitään, koska Vähämäen piti puhua maanviljelyksestä, puutarhan- ja kananhoidosta. Vähämäki järjesti vielä niin, että opettajat ostivat lampaan kohtalaisella hinnalla.

Ukkosen Simon talo Riiskasta.

Kananmunat hän lahjoitti Laamasil-
sille.

Aamulla olimme Sortanlahden tienoilla, illansuussa Kirvesmäeltä hämärässä ajoimme suoraan koululle ja laskimme kanat takaisin kanalaan!

Kevätalven kävi opettaja naapuripitäjissä puhumassa, kuinka Turun puolella kananhoidolla ovat monet rikastuneet... Kotona hän sitten ilmoitti huutokaupan. Kanat meni kuin "kuumille kiville" 2—3 markkaa kappale. — Oikea teuras-hinta olisi ollut 50 penniä! Minäkin ostin kaksi kanaa, vaikka tiesin, ettei niistä munijoiksi ole, koska hautoivat monet poikaset.

Myyttiin lehmiäkin. Hevosen osti Ville Luukko Petäjärveltä.

Kevätyöt Vähämäki teki traktorilla. Syksyllä hän osti seppä-Kallelta laihan hevosen, mutta hänellä oli kadehtijoita, ilmoittivat, että hevosta hoidetaan huonosti ja hevonen piti kuljettaa Kiviniemeen eläinlääkärin tarkastettavaksi ja

eläinlääkäri Backman käveli hevosen ympäri ja kirjoitti kuoreen jotain. Kyllä Vähämäki sai hevosen pitää.

Hevonen lihoi talven aikana niin, että hän myi sen takaisin seppä-Kallelle.

Kesällä hän osti toisen traktorin puimakoneineen Raudusta. Sotien jälkeen hän osti maatilan Kiteeltä ja eläkeaikanaan hän toimitti sanomalehteä Pihan sanomat.

Siihen aikaan oli Kiteellä pappina Paavo Kortekangas ja Joensuun meijerinjohtajana kauppaneuvos Lehvonen. Heidän kanssaan hän oli hyvä ystävä, mutta mustalaiset ja viinankeittäjät olivat kovia vihamiehiä, kun hän ei hyväksynyt alkoholin käyttöä eikä vähäistä työntekoa.

Hänen perillisensä on ostaneet Rääkkylästä maatilan, jota viljelee poika Arto.

Uralankylä 1. 8. 1981.

Väinö Koppanen

Maanviljelijä Juho Pajari synt. 7. 11. 1892 Sakkolan Haparaisissa. Hän osallistui vapaussodassa Venäjänsaaren retkeen, jolloin jäi vangiksi Viipurissa. Otti osaa myös talvisotaan. Juho Pajari on ollut mukana erilaisissa kunnallisissa luottamustehtävissä Sakkolassa ja myös kotipaikkakunnallaan Lempäälässä. Osuuspankin hallintoon hän myös osallistui useampia vuosikymmeniä.

Juho Pajari kuoli 4. 7. 1981 Lempäälän terveyskeskuksessa.

Elsa Aino Elisabeth Repo o.s. Kuorikoski syntyi 11. 3. 1899, kuoli 25. 7. 1981 Lempäälässä.

Elina Pitkänen ent. Jääskeläinen o.s. Kekki syntyi 19. 8. 1901

KUOLLEITA

Sakkolassa, kuoli 9. 9. 1981 Pirkkälässä.

Armas Muukka kuoli 21. 3. 1981 79 vuoden ikäisenä Savitaipaleen sairaalassa. Sakkolan Kiviniemessä hän ennen talvisotaa toimi JP 4:n kapellimestarina ja johti 10 vuotta sekakuoro Kiviniemen Laulajat esiintymisiä.

Toivo Ryyppö sai iäisyyskutsun Konneveden sairaalassa 5. 6. 1981. Hän oli syntynyt Sakkolan Kiviniemessä 21. 10. 1909. Toivo Ryyppö siunattiin 13. 6. 1981 Konneveden kirkossa lähiomaisten ja ystävien läsnäollessa.

Jaostosihteeri Eino Pekkanen syntyi 23. 3. 1911 Sakkolan Riiskassa, kuoli 28. 8. 1981 Helsingissä.

David Koola syntyi 28. 9. 1912 Vuoleella, kuoli 1. 1. 1981 Toronto Wester Hospital Kanada.

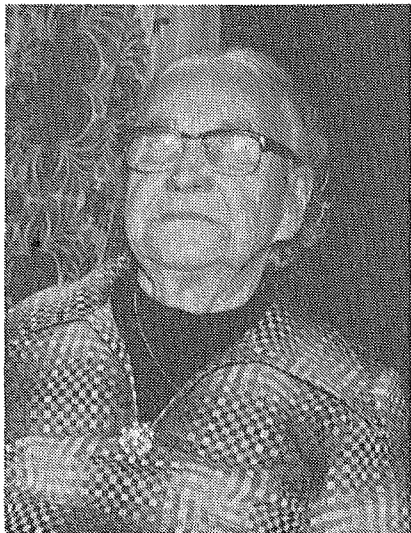
Kotitalouskonsulentti Toini Turkkainen kuoli Lempäälän terveyskeskuksessa 8. 8. 1981. Hän oli syntynyt 12. 12. 1913 Sakkolan Haparaisissa ja toimi ennen sairautensa jättämistään konsulenttina Hämeenlinnassa.

Kaarlo Johannes Leppänen syntyi 30. 4. 1914 Sakkolassa, kuoli 17. 8. 1981. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Hovinkylä ja viimeinen kotipaikkansa Nokian Joenpohja.

Vuosia täyttäneitä

80 VUOTTA täytti 27. 8. 1981 Emil Koppanen Urjalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Riiska.

80 VUOTTA täyttää 11. 11. 1981

Alma Pohjalainen o.s. Rouvinen Nokia. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

75 VUOTTA täytti 30. 8. 1981 Laha Metso o.s. Räikkönen Lempäälässä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.

75 VUOTTA täytti 23. 8. 1981 Tuomas Naskali Punkalaitumella. Hän on syntynyt Sakkolassa.

75-vuotispäiväänsä vietti 19. 9. 1981 Jalmari Ollikainen Tampereella. Hän on syntynyt Sakkolan Ojaniemessä.

Koko evakkokauden Ollikainen viljeli ostamaansa maatilaa Kurun Sikkilässä, kunnes eläkkeelle siirryttyään muutti Tampereelle. Hän osallistui talvi- ja jatkosotaan.

Jo nuoruudessaan Jalmari Ollikainen joutui Sakkolassa kunnallisiin ja moniin muihin luottamustehtäviin ja samanlaisia tehtäviä kertyi myös hänelle asuessaan Kurussa. Nyt eläkepäiviä viettäessään ryhdikäs päiväsankari seuraa aktiivisesti ajan tapahtumia ja osallistuu eläkeläisten toimintoihin.

70 VUOTTA täytti 22. 8. 1981 Armas Riikonen Nokian Pinsiössä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 6. 10. 1981 Tyyne Nuora Vesilahden Narvassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 30. 8. 1981 Anna Lemmetti o.s. Naskali Lempäälässä. Entiset kotikylät Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 2. 9. 1981 Uuno Henttonen Vammalassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Vilakala.

Avioliittoon vihittyjä

Avioliittoon vihittiin Nokian kirkossa 20. 6. 1981 opiskelija Antti Kannon ja sairaanhoitaja Marja Eliina Järvensivu. Morsiamen äiti Pirkko Järvensivu o.s. Uosukainen ja isä Paavo Järvensivu. Äidin kotikylä Sakkolan Kiviniemi.

Vihkimisen toimitti rovasti Matti Majamaa.

Avioliittoon vihittiin Pinsiön kirkossa filosofian kandidaatti Kari Armas Nieminen ja tekniikan ylioppilas Terhi Katariina Uosukainen. Morsiamen vanhemmat Liisa ja Matti Uosukainen Sakkolan Kiviniemestä.

Vihkimisen toimitti pastori Risto Miettinen.

KARJALAAN LIITTYVIEN VALOKUVIEN KERÄYS

Valmisteilla olevaa karjalaista perinnekuvastoa varten on Karjalan Liitto käynnistänyt vanhojen karjalaisten Karjalaan liittyvien valokuvien keräyksen. Keräykseen lähetettävien kuvien mukana tulisi olla tietoja valokuvasta ja kuvauksen ajasta. Kuvat jäljennetään tarvittaessa ja palautetaan myöhemmin.

Karjalan Liiton taholta toimeksisaaneena olen kerännyt kyseisiä kuvia ja jos Suvannon Seudun lukioloilla on kuvia keräykseen, niin ottaisin niitä mielihyvin vastaan kustantajalle toimittamista varten.

Elsa Tauriainen
61600 JALASJÄRVI kp 1

Huuhkan poika

— Käyn vielä tuolla ulkona, mutisi Häkkyrä itseksensä, otti naulasta hatun päähänsä, viskasi turkin harteilleen, ollen kuin pikimmältä käyvinään, mutta tuvan taa katokseen päästyään käänsi hevosen, heittäytyi rekeen ja lähti ajamaan mökiltä neljää nelistä. Vasta pitämällä taipaleella, kun hevonen alkoi uhveltua ja tuisku tunki läpi miehen kevyen vaatetuksen, sai peitonkysyjä puetuksi turkin ylleen. Hän tunsikin olevansa sairas ja hervoton kuin rätkki. Puolen päivää kestänyt aikaisempi jännitys oli jo kysynyt kehnon miehen voimia; se mitä Häkkyrä oli viimeksi nähnyt sai hänet aivan pois suunniltaan. Mene tiedä mihin olisi ajellut, jos ei hevonen omalla vaistollaan olisi

tuonut hoviin aamuhämärissä ja seisautunut kujan portille.

Tästä kantoivat kymmeniekka ja kasakka Häkkyrän sisälle, hervakan, kuumesairaana miehen, retuuttivat konttorihuoneeseen. Siellä koetti Tenikka saada selvää käsky-läisensä näkemistä, kuulemista:

— Mitä sanomas, tietämäskö peitto?

— Ööööö-öh!

— Sinä olla humala, sika minun raha juoma!

— Eeeee-ee jaketti tuoililla nykyä, vilunpuistatuksissa tutiseva Häkkyrä.

Moisniekka jäi ymmälle, raapaisi korvallistaan. Mitä tehdä? Se on illasta juopotellut, retku, nyt sillä on vilu, missä lie ajellut ja telmän-

VEIKKO SOKURA

Erikois-
hammasteknikko

TAMPERE

Mäkipääankatu 39—41 II kerros
Puh. 56 615

Kirjoja Karjalasta

Karjala-vanhojen kirjojen välityslista	2:—
Kirje Syväriltä nid. uusi	7:—
Taistelun tie. Sotaromaani nid. uusi	8:—
Ilтатаivas kirkastuu. Sukuromaani nid. uusi	9:—
Tapautui Inkerissä sid. uusi	18:—
Juhana Inkerin suomalainen sid. uusi	20:—
Kris-Antikvan huutokauppaluettelo	3:—
Kris-Antikvan yleisluettelo	3:—

Toimitukset postiennakolla. Vain postikulut tulevat hinnan lisäksi.

Tilausosoite: **KRIS-ANTIKA PI 57 53101 LAPPEENRANTA 10**
Huom. Etsimme puolestanne toimialaamme kuuluvia kirjoja ja kirjastoja. Ostamme kirjoja ja kirjastoja. Tarjoukset hintapyyntöineen. **KIITOS!**

nyt? Antaisinkohan sille viinaa, ehkä irtoaisi kieli?

— Seh, juoma tuosta, parane-
mas!

Hyvää se olikin lasillinen votkaa palettuneelle — pelästyneelle, kuumeiselle. Se vaikutti samaan tapaan kuin Metsä-ämmän tarjoama juomakin. Mies vähän virkistyi.

— Tietämäskö peitto, Hjeikkura?
— Mi-mitä?

— Mitä saama selvä karkulasi, mitä Suomi noita tietämäs?

— O-o-len sai-ras, läsivä!

— Mitä, olemas läsivä, sinä juoma raha!

— Näin pi-pirun!

— Hospoti! piru näkemäs, totta? huudahti Tenikka, ristien ryntäitään.

— O-on tot-totta, tuli yöllä!

— Laitta sinu koti makamas, läsivä mies. Haasta uusi kerta! lopetti moisniekka tiedustelunsa, menen toimittamaan Häkkyrälle saat-

tajia. Näytti siltä, kuin epämiellyttävä viestit olisivat ottaneet Tenikalta halun enempään utelemiseen tällä kerralla. Vaikkeksihan tuon pöperön miehen kanssa tuli keskustelukin.

Vasta viikkojen perästä, Häkkyrän selvittyä kuumehourailustaan, sai moisniekka kuulla miehen kysymistä ja näkemistä — pahoin

myöhästyivät nämä tiedot, sillä Kourukin ehti varustautua tällävalin puristavasti kouraisemaan.

Häkkyrän hommat loppuivatkin siihen. Miehestä ei kohta ollut avuksi itselleen eikä Tenikalle. Vedettiin eräänä päivänä mies hovi- ja kylän väliseen mäkiahteeseen kaa-tuneen rankkittimun alta, ruhjoutu-neena ja vähissä hengin.

Helsingin Sakkola-seura

Seuramme kuluu Uudenmaan karjalaisseurojen piiriin, joka viettää 35-vuotisjuhlia 25. 10. 1981 Karjalatalon juhlasalissa. Kaikki ovat sinne tervetulleita, arvokasta karjalaisaiheista iltaa juhlistamaan klo 13.

Pikkujoulua vietämme tavanomai-

sesti Santahaminan Upseerikerhol-la lauantaina joulukuun 12. päivänä alkaen kello 19. Siellä on tutunlaiset syötävät ja juotavat sekä aina välillä pientä pyörähtelyä hyvien soittajien innoittaessa. Bussi no 86 lähtee Rautatien torilta ja Hevossalmen siltavartiosta selviää kertomalla matkansa aiheen.

”Ol se hyvä ko saatii lyhteet rihee”

Keskikokoa pitempi Manu, päättään lyhyempi Salamon, naapurukset tallustelivat Karholan kylätietä isoränttiset virsikirjat kainalossa matkalla kotikirkkoon päin.

Manu, joka nuorena lauleli kuplettejakin seuratalolla, vilkaisee kirkkoaholle tultaessa kellotapuliiin päin, jonka punaista seinustaa vasten nojailevat toiset naapurukset, sitä omatekoista vähän maistaneena, isä ja poika.

Kansaa virtaa jatkuvasti kihupyhänä kirkkoaholle. Pyhäjärveläisten hevospetäjäkkö alkaa täyttyä hevosista.

”Sontio” kolkuttelee kirkonkelloja ja Manu kohentaa kirjan tiukempaan kainaloonsa ja miettii: — — Se tuo naapurin Heikki tuossa kellotapulien vierellä on tavallaan oikein mukava mies, mutta ei vaan ole päässyt irti tuosta yhestä paheestaan... Ei senpuoleen, kyllähän sitä minäkin nuorena syntiä tein, kun laulelin kupletteja monimielisesti: — — — työllä on vit, työllä on vit, nuorella kauniilla työllä oli kellonvitjat komeasti kaulalla...

Manu laskeutuu näissä mietteissä kirkkoahoa kirkonportille. Sala-

mon on jäänyt taka-alalle pari askelta. Salamon miettii: — Se on tuo Manu esimerkillinen mies. Olisi sillä nuorena ollut ottajia vaikka millä mitalla, mutta vanhaksipojaksi tuo vaan jäi. Ei sitä pistä ies ne omat mehiläisetkään niillä pesillä..

Kohta naapurukset istuvat rinnatusten kirkonpenkillä. Nuori ja komea pastori on juuri esittänyt juh-lavan alttarirituaalin ja Salamon muiden mukana veisaa: — Herraa Hyvää kiittäkää... JA SAMASSA UKKONEN JYRÄHTÄÄ ja vettä tulee taivaan täydeltä. Salamon sanoo väliin: — Ol se hyvä ko saatii lyhteet rihee... ja veisuu jatkuu: — iloiten ylistäkää...

Kirkkokansa poistuu kirkosta. Kirkkoaho kuhisee väestä. Kellotapulien sivussa näkyy monta kauppiasta koppineen ja laatikoineen. Tänä KIHUPYHÄNÄ on aholla oikea markkinatunnelma. Puuomniakin on tarjolla monessa hevoskärkyssä. Ja nyt taas Salamon vuorostaan ääneen toteaa: — Jo on Heikki tapulin kupeelta hävinnyt. Onkohan männyt tuonne Sipilänmäen puoleiseen notkoon lätkimään

niitä neljän kuninkaan kirjoja? Siihen Manu: — Kyllä se naapuri siitä vielä tokenee. Herkkä luonne Heikkikin loppujen lopuksi on... Eilenkin sanoi: Saisi tuo poikakin jo ruveta tekemään oikeita töitä, eikä niitä hapatuksia...

Vaaleapäinen, kolmissavuosissa oleva polvihousuinen poika nykii äitinsä helmaa limonadikärkyjen vierellä ja kiukkuaa punaista limonadia: — Osta äiti, osta äiti...

Äiti lopulta tempaa korista pul-lon, päästää langat auki ja potsahuttaa korkin auki ja suutuksissa vähistä rahoistaan tuhahtaa: — Lapa nyt sisähäis!

Pyhäjärveläispetäjäkässä miehet päästelevät pollejaan puista irti. Ensimmäisenä pääsee matkaan Tenkasen Tuomas. Hänen musta hevosensa rämähtää täyteen raviin. Jääskeläisen Jussin liinakko hipoo jo rinnalle. Nokelaisen Aatin ruunakko pinkaisee perään. Ja kohta on Pekko Tenkasen ori sivuuttamassa kaikki toiset. Näin pyhäjärveläiset ajavat kilpaa ja tien pölytessä... Eräs kihupyhä on näin 50 vuotta sitten Sakkolan kirkolla päättynyt.

Saapun vaari

Diplomi-insinööriksi Teknillisen korkeakoulun maanmittausosastosta on valmistunut Kyösti Laamanen. Vanhemmat Sirkka ja Matti Laamanen, isä Sakkolan Sipilänmäeltä.

MAASEUTUVÄKI

Lempäälän-Viialan Osuuspankki

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvittaessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

LENKKI LISÄÄ

Olen jo monien muiden asioiden yhteydessä kertonut, että Anulan (Kurikan) Aappo oli intohimoinen keräilijä. Pääosin Aapon keräilyn kärki kohdistui postimerkkeilyyn, mutta muukin vanha esineistö oli tervetullutta tavaraa.

Senkin olen jo kertonut, että Anulan rakennusryhmään kuului talon kanssa saman suuntaisesti rakennettu kolme huonetta käsittävä aita, joista oikeanpuoleisessa säilytettiin vaatteita, keskimmaisessa nukuttiin kesäisin ja vasemmassa säilytettiin kaikenlaista romua. Sitä en ole kertonut, että tuo vanha "romu" oli sellaista tavaraa, jonka paikka olisi ollut museossa, eikä Anulan aitassa.

Siihen romuilla lastattuun huoneeseen en mielelläni mennyt, sillä sillä huoneen peräseinää vasten oli pystyssä jyrä, ajan patinoima leveä lauta, joka oli, — niin minulle kerrottiin — talon ruumislauta. Vanha suomalainen sanonta sanoo, että vainaja nostettiin laudalle. Jos siis kysymyksessä tosiaan oli ruumislauta, mitä seikkaa ei liene syytä epäillä, olivat laudalla levänneet monien sukupolvien vainajat aina 1924 kuolleeeseen vanhaan isäntään asti.

Kauan jaksoin kiertää tuon "kauhujen kamarin". Monta sisäistä taistelua kävin pelkotilojani vastaan, mutta koska luonteeni perusolemus on tiedonhaluinen ja tavattoman utelias, aukaisin oven ja astuin sisään. Tutkiessani huoneessa olevaa esineistöä, osui käteeni kivinen kirves. Kirves oli mitoiltaan noin 20x10x5 cm. Se oli mustaa ja tavattoman kovalta vaikuttavaa kiiveä. Tutkiessani myöhemmin Kansallismuseon kivikautisia kokoelmia, vahvistui aikaisempi oletukseni esineen aitoudesta sekä siitä, että se oli valmistettu piikivestä hiomalla.

Kivikausi kuuluu esihistorialliseen aikakauteen joka pääpiirteittäin jaetaan kahteen osaan: vanhempaan, eli paeoliittiseen, sekä nuorempaan, eli neoliittiseen. Molempia ajanjaksoja yhdistää yhteinen tekijä: savi, kivi ja luu. Eron eri ajanjaksojen välille muodostaa kivikautinen kulttuuri. Vanhemman kivikauden primitiivisyys väistyy nuoremman tieltä ja ihminen oppii uusia asioita. Anulan aitasta löytämäni kivikirves edusti nuorempaa kivikautta.

Koska nuoremman kivikauden oletetaan Suomessa päättyneen noin 1500 vuotta ennen ajanlaskumme alkua, pidin kädessäni noin 4000 vuotta sitten valmistettua esinettä.

Luettuani viime vuoden Suvannon Seudun numerosta 8:n Heino Kurikan kertomuksen Petäjärväläisestä rahalöydöstä, päätin takoa yhden lenkin lisää petäjärväläisten löydösten ketjuun.

"Ilmari" sota-ajan touhuissa...

Vanha sananlasku sanoo: — Kaikkeen sitä ihminen tottuu, muttei tätämään jääpuikkoa pahassa paikassaan...

Eräs totuus on se, että ihminen ei ole tottunut välttämään sota. Neljäkymmentä vuotta sitten meille se oli jo vähällä muodostua ammatiksi, mutta onneksi sekin aika sitten loppui.

Tältä ajalta jatkan kumminkin kerrontaa Ilmarin töistä ja touhuista. Ei Ilmaria sota lannistanut, vaan energiaa riitti aina jatkosodan loppuun asti. Vielä jäikin melkoisesti rauhan aikaiseen tarpeeseenkin.

Kumminkin niille touhuille ja kommelluksille jota sota-aikana hänen tekemisikseen luettiin, tuli nyt yhteenvedon aika.

Vanha totuus on, että historialliset tosiasiat on aina jätettävä mielikuvituksen, sekä muistiharhojen ulkopuolelle. Näin ajatellen kirjoitin entiselle isännälleni ja pyysin häneltä omakohtaista kerrontaa. 31. 5. 1981 Punkalaitumella päiväämässään kirjeessä entinen isäntäni kirjoittaa asiasta sanalleen näin:

..... Tuossa äsken muistui mieleeni, että sinä kyselit minulta viime kirjeessäsi sitä kivikirvestä. Kyllähän se sellainen oli siellä "köksinän" romujen joukossa. En sitä minä ollut löytänyt, sen olivat löytäneet esi-isäni jo ennen minua. He nimittivät sitä "Ukon nuoleksi". Kyllähän se kivikirves oli....

Tällä tarinallani en uskottele kenellekään, että Petäjärvellä olisi ollut kivikautista asutusta. Enhän toki, sillä siihen ei yhden kivikirveen löytymisen anna tarpeellista näyttöä. Sitävastoin tämänkin löydöksen perusteella voimme todeta, että Petäjärvi on jo tuolloin ollut kosketuksissa kivikautiseen aika-kauteen.

V. Verner

Eräänä aamuna tuli yksikköömme käsky: Ilmarin on saavuttava rykmentin esikuntaan määrättynä kelsonaikana. Siellä kaksi kiväärimiestä odotti ja hänet vietiin matkaan, osoitteena Raivola, Sotaoikeus.

Tähän väliin mainittakoon, että vastapuoli valmisteli jo tulevaa suurhyökkäystä, joka hiukan myöhemmin sitten alkoi tunnetuin tuloksiksi. Siksi ajoneuvot oli täystyölistattu, joten "vanki" piti viedä oikeuspaikalle omin jaloin.

Niin lähdettiin matkaan, "vanki" ja kaksi vartiota kiväärit olalla, vuorokausia kun oli samoilla paikoilla oltu, koska samat yksiköt vaihtoivat, jos vaihtoivat ja lähes kaikki tunsivat jo toisensa. Joten asia ei niin vakava ollut, kuin näytti sivul-

lisesta. "Vanki" ja vartijat olivat hyviä kavereita keskenään ja asia otettiin siksi vähän hällävälä-tyyllillä.

Maantielle päästyä todettiin: Kova on liikenne. Koska tien vaikutuspiirissä oli useampi divisioona. Lomalaisia saapui, mutta vähemmän lähti, koska hyökkäys vihollisen puolelta oli odotettavissa. Mutta lomalaisia tuli ja tämän tiesivät kaverukset jo kokemuksesta, että kotirintamalta tulevilla on lähes aina viinaa mukana.

Koska Ilmarilla tunnetusti oli kova jano, eikä outoa ollut myöskään vartiomiesten juomaan tutustuminen — siksi yhdessä päätettiin juotavaa hankkia. Eikä aikaakaan, kun jo kaverukset istuivat tienposkessa kannonpäässä ja pullo kiersi mieheltä miehelle. Aseet, kiväärit työnnettiin kanervikkoon piiloon, ettei ne kiinnittäneet sivullisten huomiota. Eikä mitään kommelluksia juonnin aikana sattunutkaan...

Näin matka jatkui hiljalleen ja rattoisasti kohti Raivolaa. Sinne saavuttiinkin, mutta tietysti myöhästyneenä. Oikeus oli jo kerinnyt pari kertaa kyselemään saattuetta. Mutta olihan sellaista monesti ennenkin rintamaoloissa sattunut. Tulkoon mainituksi, että siviilioikeudessaakin voidaan esityslistalla olevia käsittelyjärjestyksiä tarvittaissa muuttaa.

Saapuessaan miehet olivat hiukan ylikunnossa ja kun tuli Ilmarin vuoro astua esiin, niin silloin tuijotettiin pitkään puolin ja toisin ja viimein puheenjohtaja näki asian epänormaaliksi: — Syytetty on humalassa ja vartijat myös! ULOS!

Siihen päättyi se oikeuden käynti Ilmarilta ja sulassa sovussa asteli Ilmari vartiolineen yksikkönsä. Ilmari lähtöpaikkaansa. Kohta oli jo uusi huomen alkamassa ja väsytti niin kovasti...

Herastuomari

Toimituksen tuoli

Olen sateen ropinan aikana lukeutunut Kyllikki Ilvessalon lähettämää Sakkolan kylän sukunimien luetteloa 1600-luvun loppuvuosilta ja 1700-luvun ensimmäiseltä vuosikymmeneltä. Olen kotikyläni Petäjäjärven nimiluettelosta huomannut hyvin useita 1930-luvulle saakka säilyneitä nimiä. Näistä nyt on tarkoitukseni hiukan kertoa, en kerro toisten kylien kohdalta, sillä tarkoitus on, että minua pystyvämmät henkilöt tutustuvat tähän ja aikaisemmin tulleeeseen aineistoon ja selvittävät luetteloista löytyvät hyvin monet yli 300 vuotta säilyneet sukunimet ja ehkä sukujen vaiheetkin. On huomattava, että en pysty kaikkia nimiä sovittamaan tuntemiini sukuihin ja kylän nimikin esiintyy useammassa muodossa: Patajärvi, Pettäjäjärvi ja oikea nimi Petäjäjärvi.

Vanhimmat sukunimet Petäjärvellä, jotka on säilyneet näihin aikoihin saakka, ovat ainakin seuraavat Lamppu, Suokas, Paukku ja Karoi — onko sitten Karonen tai Karvanen. Karvasen — Karvaisen — Karvosen nimet tulivat kylään 1700-luvun alkuvuosina.

Yllätys ainakin minulle on, että silloin oli kylässä myös Kuparisen suku ja Virolaiset sekä Rypö, joka lienee Ryyppö. Kumpi on Waldoin — Valtonen tai Valkonen — sillä kumpaakaan ei enää kylässä ole pitkään aikaan asunut.

Kurikka-nimi löytyy Haparaisten ja Vilakkalan kylästä, joka on yllättävää, sillä Kurikat oli Petäjäjärven suurimpia sukuja 1900-luvulla. Noora — Nuora löytyi jo Riiskasta, mutta en huomannut ainakaan tässä viimeisessä petäjärväläisten luettelossa. Suikkanen tavattiin silloin Röykkälässä ja Viiksanlahdessa. Laitinen Lapanaisissa ja Riiskassa. Kalloset, Naskalit, Pappinen, Virkki ja Repo on silloin lähinnä Lapinlahdessa.

Esiintyy myös nimet Raska ja Luuko toisissa Sakkolan kylissä. Nykyinen muuntuma lienee Raaska ja Luukko, jotka olivat myös Petäjärvellä.

Yksi ihmeellisyys on se, että antrealaisena pidetty sukunimi Olkinuora löytyy 1700-luvulta lähes kaikista Sakkolan kylästä, ja lienee kadonnut välillä aivan tuntemattomaksi sukunimeksi. Hyvin yleinen oli myös Hännikäis-suku Sakkolasessa. Vahinko on, että nimet Kirvesmies, Vesikko ja Tähkäpää ovat kadonneet historiaan entiseltä Petäjärveltä.

Toivottavasti nämä nimiluettelot säätiön puolesta suomennetaan ja saamme tutkielman käyttöömme, toivoo ainakin toimittaja. Silloin selvinnee myös Rytty-Rätty nimen menneet vaiheet.

SYDÄMELLISET KIITOKENI
PETÄJÄRVEN EMÄNTÄKOU-
LUN ENTISILLE OPPILAILLE,
JOISTA MONET OVAT MUIS-
TANEET JA ILAHDUTTANEET
ALLEKIRJOITTANUTTA 80 V.
PÄIVÄNÄNI. ERIKOISESTI
KIRJEISTÄ JA SAKKOLAN
VIIRISTÄ OLEN ILOINEN.

Turussa lokak. 3. p:nä 1981

AILI SALMENVUO

Kaivatulle vieraalle

Kiitos tuttava tulostas,
käskemättä käynnistäsi,
maksamatta matkastasi
sukulainen Suvannon Seutu!

Tapulin varjossa saavat
arkiset askareet
hetkeksi jäädä syrjään.
Saa voimaa väsyneet...
Kalkatamme kahvittakin,
näön kautta, näkemättä!

Kuvat kuiskivat ilosta
katsojalle kaihoisasti.
Kerrot kuulumiset
niin monen kohtalon ylitse
tämän suuren Suomen niemen.
Yli merien me kauttas
kaipauksen tunnemme.
Yhteisen tuntemme tutun.
Kaipaamme Karjalaa,
se meidät muistoillasi
sun kauttas yhteen saa.

Vuosia täyttäneistä tietoineen
sä kerrot kotipaikat,
missä ovat syntyneet
ja missä vuosiansa nykyisin
jatkavat.
Matkan päättyessä
sä kerrot kuolemat.
Näin yhteen ystävykset
kokoat muisteluun...
Ajatukset askartele
vaikka sanaton on suu.

Opinahjojen ovista
uudet polvet
ulos astuu ja
sivuillansa Suvannon Seutu
ilmi tuopi tuonkin tiedon.

Ruokit meitä runoillasi,
annat aiheen ajatukseen.
Elsan värssyt väkevimmat
sattuvat ovat sanansa!

Nyt sä kerroit taas meille
sairahasta Sakkolasta
muuttuneesta muodostansa.

Omenapuu vaan odotti
kukkinensa kulkijoita
kertoellen kaipaustaan...
Tiestä tunsit toiset kodit,
toiset kodit kumpareista.

Otit muistoksi mukaasi
heleätä hiekkamaata.
Kuusen taimen kullallesi
vaalittavaksi valitsit.
Vesi vieri silmistäni
jättäissäni jäähyväiset
kertomuksesi keralla
rakkaalleni rajan taakse.

Aika arvet jo paransi,
korjas kolhut kohtalomme:
Noustiin kuin keväinen päivä
aikaisihin arpiloista...
Kansakunta kasveti
hyvinvointi valtioksi.

Näin virtaa sulana Suvanto,
muiston virrat virkistävät.

ANNA LAMPPU

**POLKUPYÖRÄT,
MOPEDIT,
VARAOSAT JA
TARVIKKEET.
URHEILU- JA
KALASTUS-
VÄLINEET.
TUNTURI-
TUOTTEET.**

Lempäälän Pyörä

**M. TOIVA
LEMPÄÄLÄ
PUH. 750 286**

VOI HUOMENNA JO KUIHTUU KUKKASET

Vielä kukkii kesän kukkaset.
Pian halla niitä voi jo koskettaa.
Tänään kauniit silmäin eessä,
voi huomenna jo olla kuihtuneet.

On kesä lyhyt, nopeasti vaihtuu
syksyyn.
Linnut lähtee, muuttaa maihin
lämpimiin.
— Taas kevään tullen
palaa tänne entisiin.

Syksyn lehdet keltaisina lentää,
se merkki syksyn saapuneen.
Tuuli käypi. Myrsky aallokossa!
— Vielä mieli palaa
kesään entiseen...

HELVI LAAKSONEN

Sananparsia

Muistelin tässä päivänä muutama-
mana miten Sakkolan Kiviniemen
ihmiset puhuivat sananparsin äly-
stä.

— Voi, voi, männöö se viisaskii
vippuu, jos ei äly päättä pakota!
— Mitäs tuuma maksaa, vai joks
männiit jauhot suuhu?

— Pittää panna viisaat päät yh-
tee, eikä haastaa ko Huotilaise he-
vone, jos ei satu olemaa pää ko par-
taveits.

— Tasan ei oo onnen lahjat, vähä
hölmöl pittää antaa anteeks jos sat-
tuu olemaa pärreitä kainalos ja ei
ossaa katsoo nenäjää pitemmäl,
taikka saarnaa ko paraskii pappi,
et tyhmä on joukos ylinnä, keukot
on keiton päällinnä — sattuuha sitä,
jos on latvastaan laho ja vähä hul-
lul on monta hauskaa hetkii...

Mutta nyt on niin, että tällä tu-
rinalla ei oo päättä eikä häntää, tai
tyhmäkii käyp viisaakt ko ei virka
mittää!

Vässä lissää!

H R

YHTEINEN YSTÄVÄ

Muistuiapa tässä taas mieleeni
yhteinen ystävämmä Tossavaisen
aikamiespoika sieltä punaisen puu-
kirkon maisemista.

Vieläköhän tuo ressurkka mahta-
nee elää? Jos elää, niin kovin on jo
vanha mies, oikea taattojen taatto.

Siitä, kun viimeeksi tapasin Tos-
savaisen aikamiespojan, on jo ku-
lunut mittava määrä menneitä vuo-
sia, mutta vieläkin mittavampi
määrä siitä, kun tutuiksi tultiin.

Silloin tuttavuutemme alkutaipa-
leen alussa minä olin tuollaisen
pienen "mustalaispojan" kokoinen
tallukka, mutta hän, Tossavaisen
aikamiespoika oli jo silloin Tossa-
vaisen aikamiespoika, eikä perin
nuorikaan enää.

Äiti-vainajani välityksellä minä
tutustuin tuohon metkaan mieheen.
Ja metka mies hän tosiaan oli,
mutta ei muuten sen kummempi
kuin kuka tahansa ikäisensä poika.

Hän kävi iltamissa, tanssi ja kävi
saatolla ja ottipa joskus pienet nä-
käräisetkin.

Siis siivo mies kaikinpuolin tuo
Tossavaisen aikamiespoika, ei mie-
hessä mitään vikaa ollut, sattui
vaan niin ikävästi, että siinä lähis-
töllä asui eräs kateellinen hirttä-
mätön lurjus, oikea kiero liero jo-
ka kaikin tavoin yritti sotkea yh-
teisen ystävämmä asioita.

Ja harvoin kos tuo halvatun liero
onnistui vääntämään asiat siihen
malliin että koko Karjalan kan-
naksen itäinen osa nauraa hörisi
Tossavaisen aikamiespojan teke-
misille.

"Ei mitään uutta auringon alla",
näin sanoivat vanhat ja viisaat, ja
näinhän se tietysti on. — Vai onko?

Ottamatta tämän enempää kan-
taa tähän kysymykseen totean
vain, että nykyisyyden ja mennei-
syyden välillä on tietynlaisia yhtä-

läisyyksiä joita ei voi kieltää, niin
että saattoivatpa nuo vanhatkin
vanhoine sanontoineen joskus osua
oikeaan?

Silloin kun Tossavaisen aikamies-
poika rehki kotikontunsa kimpussa
ja söi otsansa hiessä vaivoin an-
saitsemaansa leipää, ilmaantuivat
öiseen ilmatilaamme kummitus-len-
tokoneet.

On vaikea sanoa, että lentelikö
silloin noita kummituskoneita sen
enempää kuin nykyisiä ufojakaan?
Molempien olemassaolo on tosiasia-
na todistamaton oletamus.

Tosin Tossavaiset naapureineen
uskoivat nähneensä sellaisen, ja
mene häntä sitten ja tiedä jos vaik-
ka näkivätkin?

Se oli elokuinen lauantai-ilta. Su-
mun häilyvä hattara peitti järven
selän. Vainioilta kuului sirikkojen
siritys ja rannan kaislikossa pols-
kahti kala. Rantatöyrään takaa ki-
lahti lehmän kello, joku myöhäi-
nen lintu torui poikuettaan ja vie-
no tuuli tuuti keltaista viljaa.
Luonnossa asui syvä rauha...

Ensimmäiset kuhilaat ilmaantui-
vat pellolle ja tupaan tuotiin tuli.
Se oli vanha karjalainen tapa jota
oli noudatettu iki-muistoista ajois-
ta alkaen ja jota nytkin noudatet-
tiin. (Kuhilas pellol, tul tuppua).

Saunonut väki istui löylystä höy-
ryten pirtin-pöydän ympärillä hörp-
pien kuumaa teetä. Jokaisen kas-
voista henki onni ja tyytyväisyys.
Oli ihanaa olla ja elää. Kukaan ei
ollut köyhä, ei kipee...

Tossavaisen vanha-isäntä tuns-
i nurkantakaista tarvetta. Keppiinsä
nojaten ukko oikaisi kumaraisten
vartensa ja köpitti ulos. Askareit-
tensa ohessa hiljalleen hyräilleen
silmäili ukko rauhallista maalais-
maisemaa. Katse kiersi pitkin pel-
lon reunaa, mutta nautittiin äkisti

riihen tuntumaan ja silloin ukko
sen huomasi.

Voi pyhä Pietari, parahti ukko ja
jähmettyi paikoilleen. Siellä se nyt
on, se kummituskone, ja katsos
perhanaa, ihan on laskeutunut ri-
hen nurkalle.

Ukko katsoa tapitti kurtistunein
kulmin pimeään iltaan. Asetti käm-
mensyrjänsä kurttuista otsaansa
vasten, venytteli laihaa kaulaansa
ja koetti kaikin keinoin porautua
pimeän maiseman halki riihen nur-
kalle asti, mutta kone oli ja pysyi
näkyvässä. — Sitä vastoin ko-
neen aavemainen valo loisti kuin
tulinen kekäle riihen nurkalta. Se
valo kieppui kuin rasvattu salama
ja se suuntautui milloin mihinkin
suuntaan.

Kylmä väre ravasi ukon selkäpi-
tä pitkin ja siihen jäi nurkantakai-
nen touhu. — Jäi pahasti kesken,
tuskin puolitiehenkään ehti aska-
reissaan, kun jo henkeään hauk-
koen kipitti tupaan ja kimitti tuoh-
keissaan:

— Siellä se nyt on...

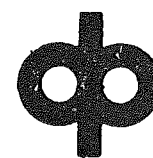
— Niin että mikä on ja missä?,
tivasi isäntä.

— Että mikäkö muka ja missä,
matki ukko ja jatkoi: — No tietys-
ti se kummituskone. Siitä konees-
tahan tuo näkyi Käkisalmen Sano-
makin tänään kirjoittaneen. Mikä
lienee rajantakainen roikale. — Ei
se ainakaan kunnon ihminen ole, —
kommentoi ukko.

— Mitähän mahtanee ukko taas
houria. — Ei siellä mitään ole,
puuttui emäntä puheeseen...

— Vai että hourii, kivahti ukko:
Jos ette usko minun sanaani, niin
menkää itse katsomaan. — Tuolta
riihen nurkaltahan tuon valot nä-
kyvät, niin että sopii niitä teidän-
kin tuijottaa.

Jatkuu seuraavassa numerossa

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat

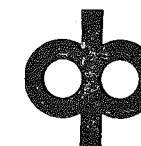
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

Vesilahti - Puh. 931 - 739 541

VESILAHDEN
OSUUSPANKKI

*joustavaa
pankkipalvelua*

Tampereen Aluesäästöpankki

auttaa - neuvo - palvelee

LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ

O.M. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 740 886 (verstaaseen)

Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön koti-
seutulehti, ilmestyy 1982
8 kertaa vuodessa.

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta
cm vakinaisista ilmoituksis-
ta alennus.

Toimituksen ja konttorin
osoite 37370 Narva. Puhelin
931 - 734 843.

Postisiirtotili TA 4307 63 - 1

Pankki Vesilahden Osuus-
pankki 37370 Narva. Käyt-
tötilin numero 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Pu-
rontaa.

Toimituskunta Viktor Ryyppö,
Helmi Uosukainen, Uno
Pulakka, Eero Koppanen
ja Väinö Kekki.